

Bende Margit Nánási János

Mély megrendüléssel értesültünk róla, hogy két kedves barátunk, két fiatal élet, Bende Margit és Nánási János tragikus körülmények között múlt el. Kettőjük fájdalmas tragédiája mindannyiunknak, akik ismerték őket, együtt jártunk velük az órákra, együtt örültünk velük a jó vizsgaeredményeknek, különösen szívet szorító, különösen megdöbbentő volt.

Olyan fiataloktól kell örökre elbúcsúznunk, akik egy sokat ígérő élet-pálya kezdetén állottak. Gitta tehetségére nemcsak tanárai figyeltek föl, hanem a Tiszatáj is, amely közölte egy írását. Jancsi a történelem iránt érdeklődött inkább s a régész-szakasportban fejlett ki dicséretes tevékenységet. Érdeklődési körük elterjedt volt, de tanuló társak voltak az egyetemen, s megértő barátok a magánéletben is. Önzetlen, segíteni kész közösségi emberek.

Igy emlékezünk vissza rájuk valamennyien, szeretettel és fájdalommal tragikus végük miatt. Oktatók, hallgatótársak, a kar KISZ-esei így búcsúznak tőlük, kiváló tanítványoktól, szeretett barátoktól. Emlékeiket örökre szívünkbe zárjuk.

Hévér László

Nyugati életkép

Egy nyugatnémet újság képes cikkei között a felsőoktatásról, egyetemi fiatalok életéről. Keserű a cikk hangja, keserű a képen ábrázolt valóság is.

Fiatal lány térdel a Kurfürstendammon. Nyugat-Berlin egyik legegységesebb utcajében. Mellette dob — az — aprópénznek. Festményeszerű képeket rajzol az utca kövezetére. Nem rendszeres foglalkozásról vagy a dekadens művészet új hóbortjáról van szó, hanem sokkal prózaibb dologról: a fiatal egyetemi hallgató így próbálja megkeresni a tanulmányaihoz szükséges pénzt.

Vajon célravezető-e ez a módszer? Hébe-hóba a járókelők egyike néhány pfennigget dob a dobozba, s ha a lánynak szerencséje van, este néhány márkát vihet haza. Haza, a bútorozott szobába, amely havonta kerek száz márkába kerül.

Ismersünk egyébként filozófiát hallgat az egyetemen. Ezen a napfényes tavaszi délutánon is ott kelne ülnie a személynél könyve mellett, de talán itt a rajzolás közben jobban el tud gondolkozni azon, amit délelőtt hallott az előadótérben.

Természetesen a nyugati egyetemeken is kapnak a hallgatók ösztöndíjat. De csak nagyon kevesen részesülnek a teljes juttatásban: 245 márkában.

Ebből maga a bútorozott szoba 100 márkába kerül. A Kurfürstendammon térdelő ismerősünk távolról sem fizet „sokát”. Ez az átjáró Nyugat-Berlinben, Heidelbergben és Bonnban egyaránt.

A cikk írója szerint 150 márkába kerül a teljes évi ellátás. De honnan veszi még az az egyetemi hallgató is, aki teljes ösztöndíjat kap, a tanszerekre, színházra, mozira és a ruházatkódásra szükséges összeget?

A statisztika szerint 137 000 hallgató közül 41 000 rendszeresen dolgozik, hogy tanulmányait folytathatja. A neoreklámok, „utcai církálók” zsúfolt Kurfürstendammon térdelő és a pflaszterra rajzoló egyetemi hallgató nincs egyedül. Hallgatótársainak több mint 30 %-a így, vagy ehhez hasonló módon biztosítja a tanuláshoz szükséges összeget.

Testvérlapjaink írják

MEZŐGAZDASÁGI MÉRNÖK, GÖDÖLLŐ:
Amerikai diákok Gödöllőn

Amerikai egyetemista kollégánk 19 éves és állami egyetemen tanul. Itt szeretném megjegyezni, illetve megmagyarázni az egyetem és a kollégium közötti különbséget. Lényeges különbség nincs. Az ottani egyetem a mi főiskoláinknak, a kollégium pedig a mi egyetemünknek felel meg. Az egyetemi képzés 4 éves. Két évig általános képzést kapnak, a következő két esztendőben pedig specializálhatják magukat. A diploma elnyerése után két évre megszerzhetik a szakmérnöki képesítést és a szakdiploma birtokában 3 évvel később doktrálhatnak.

Barátunk, mint mondotta, mérnöki szakot hallgat. Az ottani mezőgazdasági mérnöki diploma csak gépészmérnöki képesítést jelent. Ezen kívül a következő szakok vannak: (ezek nem tévesztendőek össze a nálunk ismeretes szakmérnöki képesítéssel); agrárgazdaságtani, állattenyésztési, tejgazdaságtani, agrókémiai, kertészeti, erdőszeti, baromfitenyésztési. A diploma megszerzése után a végzett hallgatók nagy része saját farmján helyezkedik el, és csak mintegy 0,5—1 százaléka helyezkedik el kutatóintézetben, vagy az állami vezetésben.

Az egyetemi diákszervezetekről a következőket hallottuk: Oklahomában, illetve az egyetemen 136 ifjúsági szervezet működik. Ezek nem annyira politikai jellegűek, inkább — a fordítási nehézségeket leküzdve — valahogy nagyobb baráti társaságok, klubok lehetnek. Például ők a politikai szervezeteken kívül turistát, sport, irodalmi stb. szervezetekről beszélnek.

A beszélgetésből kiderült: a mi szakmai képzésünk lényegesen erősebb, mint az övéké. Meglepte őket például egyetemünk korszerű felszerelése. Kurióziusként szeretném megjegyezni, hogy a biológiai objektumok neveit ők latinul nem tanulják.

„EGYETEMÜNK”, VESZPRÉM:

Mi indokolja a kibernetika alkalmazását a felsőoktatásban?

Ha az előadótól a hallgatóig menő folyamatot egyes kapcsolatok, a hallgatóktól a tanárig menőt viszont fordított kapcsolatnak nevezzük, beláthatjuk, hogy a fordított kapcsolat jelei, nem állandóan, hanem csak szakaszosan (évközi feladat, zárt-helyi, vizsgák), tűnnek fel. E jelek gyakoriságának fokozását automaták alkalmazása teszi lehetővé. Az automaták, melyeket nevezünk »oktató gépeknek«, csökkentik a tanár fajlagos terhelését, amely az egyes hallgatók ellenőrző feleltetésével jár.

Gépesítés nélkül a számonkérés számszerű fokozása túlerhelte a tanárt, s ezzel az oktatás minősége is általában csökken.

E gépek létrehozása az úgynevezett programozott oktatásra épül. A programozott oktatás haladó jelenség a pedagógiában. E módszer szerint a tananyagot előzetesen gondosan adagolják, minden ilyen adagot

»információs blokkoknak« neveznek, s ezt ellenőrző tesztekkel látják el. Az ellenőrző tesztek úgy vannak összeállítva, hogy a rájuk adott feladatokból megállapítható legyen, a tananyag mely részét kell ezután megmagyarázni a hallgatóknak. Lényegében a tananyagban ilyen részre bontása a tanárnak az egyes tanórán végzett műveleteit utánozza, de míg a tanár az anyag feldolgozását egy konkrét szituációra alkalmazva állítja össze, addig a kollégium tananyagának programozásakor igyekeznek tekintetbe venni az egész tananyag oktatása közben adódó valamennyi szituációt (a hallgatók összetételét, képességeit, hogy hogyan tudják felogni az előadott tananyagot, pszichológiai tényezőket stb.).

A pszichológusok több olyan tulajdonságot találtak az emberben, amely megnehezíti a hallás utáni észlelést. Kísérletileg bebizonyították, hogy a gondolat 4—5-szörösen megelőzi a beszédet. Az a tény, hogy az információ beépítése és a hallgató agyában való feldolgozása közötti sebesség különböző, objektíven alakítja ki annak lehetőségét, hogy a hallgató gondolata elszakad az adott időpontban oktatott tartálytól. Bár a hallgató jelen van az előadáson, mégsem mindig fogja fel teljesen és vési emlékezetébe mindazt, amit hallott.

Gyakran előfordul az is, hogy a hallgató valamelyik szaktárgyat érdektelenné tartja, olykor megengedi magának, hogy bírálja az előadásmódot, nem tudja a hallottak alapján megkülönböztetni a lényegeset stb.

De ha még mindezeket a kedvezőtlen tényezőket sikerül is legyőzni, az információ felfogására hatással van a hallgató figyelmének viszonylagos gyors csökkenése is, amit a tanár egyoldalú tevékenysége vált ki benne. Ismeretes az is, hogy a tanár és hallgató idegrendszerének aktivitására hatással van a tanterem mikroklímája is, valamint az a körülmény, hogy a hallgató hosszabb ideig mozdulatlan helyzetben van, de még sok más tényező is.

„ORVOSEGYETEM”, BUDAPEST:

Hol tartanak a tudományos diákkörök?

Egyetemünkön jelenleg harminc intézetben, illetve klinikán működik TDK. Összesen 590 hallgató dolgozik ezekben a diákkörökben, s ha visszatekintünk az 1958-as évre, megállapíthatjuk, hogy akkor 10 intézetben mindössze 70 hallgató dolgozott tudományos diákkörben. A számbeli fejlődés és a minőségi fejlődés között ugyan nem lehet egyértelmű pozitív párhuzamot vonni, egy azonban biztos, örvendetesnek kell tartani azt a tényt, hogy évente kb. 500 a diákkörbe jelentkezők száma. Jelenleg az 596 hallgatóból orvostanhallgató 491, gyógyszerész-hallgató 81, fogorvostanhallgató 24. A tudományos diákköri előadásoknak közel negyedét a gyógyszerész-hallgatók tartották, míg a fogorvostanhallgatók egyetlen előadást sem tartottak az évi diákköri konferencián.

ESZMECSERE

A felsőoktatási reform előírnyozza a marxista szociológia főkéllégiumként történő oktatását az állam- és jogtudományi karokon, amely jelenleg speciálkollégiumi szinten folyik. A marxista szociológia oktatása a jogi karokon a szocialista társadalom szociológiai törvényeinek és törvényszerűségeinek sokoldalúbb, mélyebb, részletesebb megismerését szolgálja. Oktatása elősegíti a reform fő célkitűzését: »az élet és az iskola« közötti kapcsolat megszilárdítását, azt, hogy a társadalmi gyakorlat az étellel szoros kapcsolatban magasabb szinten valósuljon meg a jogászképzés.

A marxista szociológia — mint a társadalomról szóló gondolkodás új típusa — nem újkéltű tudomány, a burzsoá szociológia elleni harcban alakult ki a marxizmus létrejötté idején. A marxizmus klasszikusai a kapitalista társadalom konkrét vizsgálatából kiindulva jutottak el a szociológiai absztrakciókat is magába foglaló filozófiai jellegű megállapításokhoz. Nyilvánvaló, hogy a szocialista társadalomban is szükséges a társadalmi valóság konkrét kutatása és a kutatás eredményeinek szociológiai általánosítása. A marxista szociológia elmaradása összefüggött azzal, hogy a szocialista forradalom után közvetlenül és törvényszerűségeket rea-

A marxista szociológia oktatásának bevezetéséről

lízálódásának a vizsgálata iránnyul, a konkrét történelmi viszonyok alapján. Új ez, hiszen azt célozza, hogy közelebb kerüljön és részletesebben feltárja a társadalom jelenségeit, folyamatait. Így a marxista szociológia oktatása nem ütközik a történelmi materializmus oktatásával, sőt az átfedéseket is el lehet kerülni. Más oldalról viszont a történelmi materializmus oktatása előfeltételét képezi a szűkebb értelemben felfogott marxista szociológia oktatásának, ami egyébként a szociológián mint tudománycsoporton belül az általános tudományág szerepét tölti be.

A marxista szociológia és a jogi karokon oktatott szaktárgyak közötti viszony vizsgálata mindenekelőtt ki kell emelni a marxista szociológiának az állam és jogelméletre való viszonyát. Az állam és a jog, különösen a szocialista állam és jog társadalmiságának a vizsgálata általános szinten az állam és jogelméleten belül eddig is feladat volt, hiszen az államnak és a jognak a lényegét, az állam és jog keletkezését, felépítését, szerkezetét, formáját, funkcióit, összefüggéseit eddig sem lehetett elválasztani az állam és jog társadalmiságától, sőt e nélkül azt nem is lehet megragadni. Ennek megfelelően az állam és a jog általános szintű vizsgálatánál a filozófiai és

Szegedtől — New Yorkig HAT NAP AZ ÓCEANON

Repülővel Amerikába jutni ma már egy napot sem vesz igénybe, de ha szárazon és vízen igyekezünk oda, bizony jó két hétbe telik. Ez alatt sok mindent megér az ember, éppen ezért, a rövidség érdekében az alábbiakban mozaikszövegre szorítkozom.

ÚTIRÁNY: Bécs, München, Hannover, Bréma. Több mint 24 óras vonatkozás, a tengeri út előtt... Igaz, utam háromszor megszakítottam, s a vonatok kényelme ellen sem lehet kifogásom. A táj változatos. A Kisalföld lapos, de marasztalóan kedves, búcsút intó vidékét felváltja a bécsi medence dombsora, majd a Duna festői völgyében szalad a villanymozdony, lassan belegabalyodik az Alpok zord zeg-zugába, melyek Salzburg után a bajor dombvidékbe szelidülnek. A túrín-giai hegyek nyúlványai után a Weser völgyén át jut el az utas Brémába, ebbe az öreg, de modernül csillogó városba. Mindenütt olvadózó hó, megduzzadt patakok, fekete-fehér tavaszi kép.

A vonatból pillantottuk meg először a »United States« hajót, hat napra szóló leendő otthonunkat. Hatalmas, 52 ezer tonnás úszó város, több mint 300 méter hosszú, és állandó személyzete meghaladja az ezer főt. A világ leggyorsabb utas-szállító hajójának nevezték. Mintegy 12 emeletes, de jónéhány lift gondoskodik arról, hogy az utasok ne lépcsőzzenek túl sokat.

HAJORA SZÁLLÁS után ki-ki megtudja hol a kabinja, melyik időpontban, melyik asztalnál fog étkezni. A C-féldélezen kaptam helyet hetedmagammal. Egy USA-ba kivándorló 20 éves gépészmérnök, egy lengyel turista és egy Southampton-ban csatlakozó, vállig erő hajó keletjáró amerikai egyetemista voltak kabintársaim. Van a hajón kórház, posta, boltok, bank, kozmetika és fodrász, pékség, nyomda (itt készül a hajó napilapja) templom. A sportféldélezi jákóktól a tornateremig, (ahol gépen lovagolni is lehet), a sétaféldéleztől az uszodáig, a mozióztól a szerezhetőközig, táncparkett, bár, társalgó stb. mind, mind az utasok kellemes utazására szövetkeznek. Am beleszó, ebbe a tenger is.

Amikor elindultunk olyan sí-mán haladtunk, hogy étkezés közben tudtuk meg, hogy elhagytuk a kikötőt, vagyis az indulást észre sem vettük. Am az angol csatorna pajkos hullámai megbontották az egyensúlyt, s a nagy hajó lomha hintázásba kezdett. Este az ebédlőben több üres hely jelezte az eredményt! Mikor aztán kiértünk Le Havre-t is elhagyva, a nyílt óceánra, a szélerősség 8-as lett. Ez nem vihar még, de a sétaféldélezen azért mégis át-át permetezett a sósvíz, a hajó jócskán imbolygott oldalveist, meg arra merlelgesen. Az ember úgy érzi magát, mintha némi szesz fogasztott volna. Nemhiába mondja egyik nótánk: »A tengeri betegséget ha kívánod, egy kis borban itthon is megtalálod.« Hol süllyed a talaj az ember lába alatt és szinte súlytalannak érzi magát, hol meg emelkedik, amikor is mázsás s...-t éreztem a válatmon. Csak kifeszített kötelekbe kapaszkodva lehetett közlekedni, a székeket pedig odaszíjazták az asztalokhoz.

Aki beteg lesz, az nagyon leesik a lábáról, életunt, sápadt és gyenge, mint az ősz légy. Pedig nagy kár kimaradni a konyha remekeiből. Étlapról lehet válogatni, azt és amennyit az utas akar. Kínai ételektől a magyar »gulaschig«, halaktól a rákokig, kagylóktól a gyümölcslevekig minden akad.

A HÁBORGÓ tenger egy nap után nyugalmass lett. Igyekeztünk kihasználni a hajó nyújtotta lehetőségeket és gyönyörködünk az ezerarcú és színű Atlanti-óceánban.

Egy hajnalon végre feltűntek a távolban Long-Island partjai. Kicsit megértettem, mit érez a tengerész, ha hosszú idő után földet lát. Meglátjuk a híres Szabadság-szobrot, majd Brooklyn-t elhagyva lassan beúszunk a Hudson folyón Jersey-city és Manhattan kököktől a tornateremig, (ahol gépen lovagolni is lehet), a sétaféldéleztől az uszodáig, a mozióztól a szerezhetőközig, táncparkett, bár, társalgó stb. mind, mind az utasok kellemes utazására szövetkeznek. Am beleszó, ebbe a tenger is.

Dr. Széll Tamás

dr. Papp Ignác